

BENEDIKT XVI.

Isusovo pravo podrijetlo

*Papina kateheza na općoj audijenciji
u srijedu 2. siječnja 2013.*

Draga braćo i sestre, Gospodinovo Rođenje prosvjetljuje još jednom svojim svjetlom tmine koje često obavijaju naš svijet i naše srce i donosi nadu i radost. Odakle dolazi to svjetlo? Odgovor glasi: iz betlehemske spilje, gdje pastiri "pronadoše Mariju, Josipa i novorođenče gdje leži u jaslama" (Lk 2, 16). Pred tom Svetom Obitelji javlja se drugo i dublje pitanje: kako je moguće da je to malo i slabašno Djetesce donijelo tako radikalnu novost u svijet da je promijenilo tijek povijesti? Nema li možda nečeg misterioznog u njegovu rođenju što nadilazi tu spilju?

Uvijek se iznova tako javlja pitanje o Isusovu porijeklu, isto ono pitanje koje je prokurator Poncije Pilat postavio tijekom procesa: "Odakle si ti" (Iv 19, 8). Ipak, radi se o vrlo jasnom porijeklu. U Ivanovom Evandjelju, kada Gospodin kaže: "Ja sam kruh koji je s neba sišao", Židovi su reagirali mrmljajući: "Nije li to Isus, sin Josipov? Ne poznajemo li mu oca i majku? Kako sada govori: 'Sišao sam s neba?'" (Iv 6, 42). A nešto kasnije građani Jeruzalema se snažno protive Isusovu mesijanstvu, govoreći da se za njega zna dobro "odakle je, a kad Krist dođe, nitko neće znati odakle je!" (Iv 7, 27). Sâm Isus primjećuje koliko je njihov zahtjev da upoznaju njegovo porijeklo neprimjeren, i time već pruža neki putokaz koji pomaže shvatiti odakle je: "Poznajte me i znate odakle sam! A ipak ja nisam došao sam od sebe: postoji jedan istiniti koji me posla. Njega vi ne znate." (Iv 7, 28). Isus je, bez sumnje, porijeklom iz Nazareta, rođen je u Betlehemu, ali što se zna o njegovu pravom porijeklu?

U četiri Evandjelja jasno izlazi na vidjelo odgovor na pitanje "odakle" je Isus: njegovo je pravo porijeklo Otac, Bog; on potpuno dolazi od njega, ali na drukčiji način od bilo kojeg proroka ili Božjeg izaslanika prije njega. To porijeklo iz Božjeg otajstva, "koje nitko ne poznaje" sadržano je već u izvješćima o Isusovu djetinjstvu iz Matejeva i Lukinog Evandjelja, koje čitamo u ovom božićnom vremenu. Anđeo Gabriel naviješta: "Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji" (Lk 1, 35). Svaki put kada molimo Vjerovanje, ispovijest vjere, ponavljamo ove riječi: "et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine", "i utjelovio se po Duhu Svetom od [u krilu] Djevice Marije". Na tu rečenicu kleknemo na koljena jer se veo koji je skrivao Boga, tako reći, otvara i dolazimo u doticaj s njegovim nedokučivim i nedostupnim otajstvom. Bog postaje Emanuel, "Bog s nama". Kada slušamo Mise koje su sastavili veliki majstori sakralne glazbe - tu mislim primjerice na Mozartovu Misu krunidbenu misu - odmah primjećujemo kako se oni posebno zaustavljaju na toj rečenici, gotovo kao da žele univerzalnim jezikom glazbe izraziti ono što se riječima ne može izreći: veliki misterij Boga koji se utjelovljuje, koji postaje čovjekom.

Ako pažljivo promotrimo izričaj "po Duhu Svetom od [u krilu] Djevice Marije", otkrivamo kako on uključuje četiri subjekta koji djeluju. Izričkom su spomenuti Duh Sveti i Marija, ali se podrazumijeva "On", to jest Sin, koji se utjelovio u krilu Djevice. U ispovijesti vjere, Vjerovanju, Isusa se definira raznim nazivima: "Gospodin,... Krist, Jedinorođeni Sin Božji... Bog od Boga, Svjetlo od Svjetla, pravi Bog od pravoga Boga... istobitan s Ocem" (Nicejsko-carigradsko vjerovanje). Vidimo nadalje da "On" upućuje na drugu osobu, a ta osoba je Otac. Prvi subjekt te rečenice je dakle Otac koji je, zajedno sa Sinom i Duhom Svetim, jedan Bog.

Ta tvrdnja iz Vjerovanja ne odnosi se na Božje vječno biće, već nam radije govori o jednom činu u kojem sudjeluju tri božanske osobe i koji se ostvaruje "ex Maria Vergine". Bez nje ulazak Boga u ljudsku povijest ne bi prispio svom cilju i ne bi se zbililo ono što je u središtu naše ispovijesti vjere: Bog je Bog s nama. Tako Marija pripada na jedan neotuđiv način našoj vjeri u Boga koji djeluje, koji ulazi u povijest. Ona stavlja na raspolaganje čitavu svoju osobu, "prihvaća" postati mjestom u kojem će se nastaniti i prebivati Bog.

Katkad, također na svom putu i u životu vjere možemo zapaziti svoje siromaštvo, svoju neprimjerenost pred svjedočanstvom koje treba pružiti svijetu. Ali Bog je izabrao upravo jednu poniznu ženu, u jednom nepoznatom selu, u jednoj od najudaljenijih pokrajina velikog Rimskog carstva. Uvijek, pa i usred najtežih teškoća s kojima se suočavamo, moramo se uzdati u Boga, obnavljajući vjeru u njegovu prisutnost i djelovanje u našoj povijesti, kao što je to bio slučaj u Marijinu životu. Bogu nije ništa nemoguće! S njim naš život uvijek kroči sigurnim tlom i otvoren je budućnosti koja je u znaku nepokolebljive nade.

Ispovijedajući u Vjerovanju: "po Duhu Svetom od [u krilu] Djevice Marije" mi kažemo da je Duh Sveti, kao snaga Boga Svevišnjega, izveo na tajanstven način u Djevici Mariji začće Sina Božjega. Evanđelist Luka prenosi riječi arkandela Gabriela: "Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti" (1, 35). Ovdje su očita dva podsjetnika: prvi je na trenutak stvaranja. Na početku Knjige Postanka čitamo, naime, kako "Duh Božji lebdio je nad vodama" (1, 2); to je Duh stvoritelj koji je dao život svim stvorenjima i ljudskom biću. To što se događa u Mariji, po djelovanju samoga Božjeg Duha, je novo stvaranje: Bog, koji je biće dozvao ni iz čega, utjelovljenjem izvodi novi početak čovječanstva. Crkveni oci više put govore o Kristu kao novom Adamu, da time istaknu početak novog stvaranja koje ima svoje ishodište u rođenju Sina Božjega u krilu Djevice Marije. To nas potiče razmišljati o tome kako vjera donosi također u nas novost koja je tako snažna da izvodi drugo rođenje. Naime, na početku našega kršćanskog puta stoji krštenje kojim se rađamo na novi život kao djeca Božja i kojim postajemo dionici istog onog sinovskog odnosa što ga Isus ima sa Ocem. I želim ovdje primijetiti kako se krštenje prima, mi "smo kršteni" - to je pasiv - jer nitko ne može postati dijete Božje sam od sebe: to je dar koji se besplatno podjeljuje. Sveti Pavao doziva u svijest to posinstvo kršćanâ u središnjem ulomku svoje Poslanice Rimljanima, gdje piše: "Svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji. Ta ne primiste duh robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojem kličemo: 'Abba! Oče!' Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja" (8, 14-16), ne sluge, već djeca Božja. Jedino ako se, poput Marije, otvorimo Božjem djelovanju, samo ako povjerimo svoj život Gospodinu kao prijatelju u kojeg se potpuno uzdamo, sve se mijenja, naš život dobiva novi smisao i novo lice: lice djece jednoga Oca koji nas ljubi i koji nas nikada ne napušta.

Spomenuli smo dva elementa: prvi je element Duh nad vodama, Duh Stvoritelj; postoji još jedan element u riječima naviještenja.

Anđeo kaže Mariji: "sila će te Svevišnjega osjeniti". To podsjeća na sveti oblak koji se, tijekom putovanja u Izlasku, zadržavao nad Šatorom sastanka, nad Kovčegom saveza, kojeg je izraelski narod nosio sa sobom i koji je označavao Božju prisutnost (usp. Izl 40,40,34-38). Marija je, dakle, novi sveti šator, novi kovčega saveza: njezinim "da" arkandelovim riječima, Bog prima jedno boravište u ovom svijetu, onaj kojeg cio svemir ne može obuhvatiti nastanjuje se u krilu jedne djevice.

Vratimo se sada na pitanje od kojeg smo krenuli, ono o Isusovu porijeklu, koje je sažeto u Pilatovom pitanju: "Odakle si ti?". Iz naših razmišljanje je sasvim razvidno, od početka Evanđelja, koje je pravo Isusovo porijeklo: On je Jedinorođeni Sin Očev, dolazi od Boga. Pred nama je veliko i dirljivo otajstvo koje slavimo u ovom božićnom vremenu: Sin Božji, po Duhu Svetom, utjelovio se u krilu Djevice Marije. To je naviještaj koji uvijek iznova odzvanja i koji nosi u sebi nadu i radost našem srcu, jer nam daje svaki put sigurnost da, premda se često osjećamo slabima, siromašnima, nemoćnima pred teškoćama i zlom svijeta, Bog svojom moći djeluje uvijek i izvodi čuda upravo u slabosti. Njegova je milost naša snaga (usp. 2 Kor 12, 9-10). Hvala!